

(Φορεῖ τὸ καπέλλο της. Ὁ Νεάνδρος ἔχει γείρει στυγροὺς ὄμους τοῦ ἠγουμένου).

ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ. Εὐλογίᾳ Κυρίου καὶ ἔλεος ἐπὶ σέ.

ARTEMIS. Τραδῶ τὸ δρόμο μου στὴ μεγάλη πολιτεία. Κανένα δὲν καλῶ στὸ πέρασμά μου. Μά, ἀλλοίμονο σ' ἐκείνονε ποῦ εἶν' ἀδύνατος.

(Φεύγει)

ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ. (στὸ Νεάνδρο) Γονάτισε ἐμπρὸς στὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καὶ λέγε τὸν ψαλμὸν τῆς μετανοίας τοῦ Δαυῖδ.

Ἐλέησόν με ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου.

(Ὁ Νεάνδρος γονατίζει σὺβοντίας τὸ κεφάλι πρὸς τὴ γῆ. Ὁ ἠγούμενος σηκώνει τὰ μάτια του στὸν οὐρανόν).

Υδρα 1915

A. A. ΠΑΝΑΓΟΣ

ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΤΑΛΛΙΟ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Στὴν Ἑλλάδα ὅλα τὰ πράγματα γίνονται γιὰ ἐπίδειξη. Ἀπὸ τὴν τέτοια μοῖρα δὲν μπορούσαν βέβαια νὰ ξεφύγουν καὶ τὰ γράμματα. Τῆ στιγμῇ ποῦ τὸ Κράτος θέλησε νὰ δεῖξῃ πὼς προσέχει τὴ νέα φιλολογία καὶ τὴν τιμὰ, τὴν ἴδια στιγμῇ τῆς ἀνοίγει τὸ λάκκο.

Δημοσιεύθηκε τίς μέρες τοῦτες Βασιλικὸ Διάταγμα γιὰ τὴν Ἐπιτροπὴ ποῦ θὰ κρίνῃ τὰ φιλολογικὰ ἔργα καὶ θ' ἀποφασίσῃ σὲ ποιὸν ἀξίζει τὸ χρυσοῦ μέταλλο. Ὁ Ἄννινος, ὁ Σουρῆς, ὁ Προβελέγγιος, ὁ Βλάχος, ὁ Χατζηδάκης, ὁ Σακελλαρόπουλος καὶ ὁ Ἀντρεάδης ἀποτελοῦνε τὴν ἐπιτροπὴ. Ποῖός ἀπὸ οὓτους ἔχει πάρει μυρουδιά ἀπὸ ἀληθινὴ τέχνη; Ποῖός μπορεῖ μὲ τὴν ἀπαραίτητη ἀμεροληψία ποῦ φέρνει ἡ βαθιὰ συνείδησις τοῦ ἔργου, ἡ ἐπίγνωσις, ἡ μελέτη, ἡ εἰδικότης νὰ δώσῃ γνώμη μὲ βεβαιότητα γιὰ τὴ σημερινὴ μας λογοτεχνία; Ὁ Ἄννινος: ἄνθρωπος ποῦ τὸ φιλολογικὸ του ἄπαιτο εἶναι λευκό, μ' ἕνα μυρῶδι: τὰ «Παναθήναια». Ὁ Σουρῆς: φάμπρικκὰ στίχων γιὰ εὐκόλο ξεπούλημα καὶ μὲ ὀλίκα νοθευμένα. Ὁ Προβελέγγιος: ὁ ἀθῶος ποιητὴς καὶ ὁ ἄκακος ἄνθρωπος ποῦ δὲν μπόρεσε ν' ἀκολουθήσῃ τὴν ἐποχὴν του. Ὁ Βλάχος: ὁ μέτριος καὶ συντηρητικὸς λόγιος περασμένου καιροῦ, μὲ δουλεῖα δίχως πνοή, ζῶη, ἄξιος μὲ κάθε συγκριτάκι μόνο γιὰ σεδακισμό. Ὁ Χατζηδάκης: ὁ γλωσσολόγος μὲ θεωρία, μὲ μὲ πράξι καὶ φωνή, προκτάλληψι καὶ μέτρος, πάθος καὶ λύσσα, ταπεινὸς πολεμιστὴς τῆς νέας μας φιλολογίας, ἀπ' ὅπου ξεπήδησε ἡ γλωσσικὴ ἀναγέννησις. Ὁ Σακελλαρόπουλος: Ἀτίνος κλασσικοληρέμενος, μὲ ἀδιαφορία γνωστή, ποῦ τοῦ κατάντησαν βιομηχανικὸ ἐπάγγελμα οἱ κρίσεις καὶ οἱ ἐπιτροπές. Ὁ Ἀντρεάδης: νομικὸς, καθηγητὴς τῆς Δημοσιονομίας ποῦ τὸ μόνο του φιλολογικὸ δί-

πλωμα εἶνε ἡ συγγενεία του μὲ τὸ Ροῦδη, εἰδικὸς μὰ καὶ ἐγκυκλοπαιδικὸς, καθαρεισιάνος μὰ καὶ δημοτικιστὴς, ἐπιστήμονας μὰ καὶ πολιτικὸς, συντηρητικὸς μὰ καὶ ριζοσπάστης.

Ὅλ' αὐτὰ τὰ στοιχεῖα, ὅσο παράξενα κι ἂν εἶναι, θὰ συνεργαστοῦνε καὶ θὰ βρεθοῦνε σύμφωνα. Κ' ἡ συμφωνία τους θὰ εἶναι τὸ χαντάκιωμα, ὅχι τῆς ρωμαϊκῆς φιλολογικῆς τέχνης, γιὰτὶ αὐτὴ ζῆ καὶ ὑπάρχει ἐκεῖ ποῦ δὲν μπορούνε νὰ τὴ φτάσουν οἱ ἠθικὸὶ κατατρεμοί, μὰ τοῦ θεσμοῦ ποῦ ὕψωσε τὸ Κράτος, ἡ ἑλληνικὴ Πατρίδα, γιὰ νὰ τιμήσῃ καὶ ν' ἀνεβάσῃ τὸ Πνεῦμα στὴ θέση ποῦ τοῦ ἀξίζει. Τὸ μέταλλο θὰ καταντήσῃ ὅ,τι καὶ τὸ δαφνοκότσανο τοῦ μακκρίτη Λασάνειου καὶ Παντελίδειου ἀγῶνα, καὶ εὐτυχισμένος θὰ λογιέται ὁ ποιητὴς καὶ ὁ συγγραφεὴς ποῦ θὰ στέκεται μακριὰ του.

Μὲ τέτοιο πνεῦμα, ὑποθέτομε κρίνοντας τὰ πράγματα, ἀρνῆθηκε ὁ ποιητὴς Παλαμᾶς, — ὅσο κι' ἂν τὸ δικαιολόγησε ἀπὸ λόγους ὑγείας — νὰ πάῃ νὰ καθίσῃ σὲ τέτοια ἐπιτροπὴ. Ὁ Παλαμᾶς τί θὰ εἶτανε κεῖ μέσα; Μειοψηφία. Μὰ ποιά σημασία ἔχει ἡ μειοψηφία σὲ τέτοιαις λογίσι δουλειῆς; Ἡ ὑπογραφή του, τὸνομά του θὰ φερνόντανε κάτω ἀπὸ ἀνάξιες κρίσεις καὶ ἀπόφασεις. Αὐτὸς ποῦ εἶδειξε τὸ δρόμο μιᾶς ἀληθινῆς ἀναγέννησις στὰ νέα μας γράμματα, ποῦ βγήκε θαρρετὰ καὶ κονταροχτυπήθηκε γιὰ τὰ δίκια τοῦ δημοτικισμοῦ, ποῦ κράτησε ἀψηφὰ τὴ σημαία τῆς δικίας — ὅσο καὶ κκιὰ φορὰ μ' ἐπιείκεια — κρίσις, ποῦ ἀγκάλιασε τοὺς νέους, τοὺς γαλούχησε καὶ τοὺς ὠδήγησε, μὲ συγκριτάκι, μὲ πόνον, μὲ στοργὴ καὶ ἀγάπη, ποτὲς βέβαια δὲν μπορούσε νὰ γίνῃ ἀκόλουθος Σουρῆδων καὶ Χατζηδάκιδων, ποῦ σχηματίζουνε τίς γνώμες τους ἀπὸ τίς ρεκλάμες τῆς δημοσιογραφίας καὶ ἀπὸ τὸ θόρυβο τῶν ἐπιτήδειων καὶ τῶν παντογνώστηδων.

Στοχαζόμεστε πὼς τὸ μέταλλο τῶν «γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν» ἔπρεπε νὰ μὴν πέσῃ σὲ γερωντικὰ χέρια καὶ νὰ μὴν κρεμαστῆ σὲ γερωντικὰ στῆθια. Ἄν ὁ προορισμὸς του εἶτανε νὰ βοηθήσῃ, νὰ σπρώξῃ, νὰ ἐμψυχώσῃ τὴν ἀγάπη, τὴ δουλειὰ καὶ τὴν καλλιέργεια στὶς κλιεὲς τέχνες, δίκιο, σωστὸ καὶ λογικὸ ἔστανε νὰ δίνεται τὸ βραβεῖο στοὺς νέους λογογράφους καὶ τεχνίτες, αὐτοὺς ποῦ σήμερα μὲ τὴν πέννα, τὸ σμιλὰρι καὶ τὸ πινέλο ἀγωνίζονται νὰ δημιουργήσουνε, νὰ πλάσουνε, καὶ σπαταλοῦνε τὴ ζωὴ τους καὶ τὰ νιάτα τους γιὰ νὰ φτάσουν ἰδανικὰ μεγάλια καὶ ἀψηφὰ. Σύμφωνα μὲ τίς ἀπαίτησις τοῦ συγκαιρινοῦ μας πνευματικοῦ πολιτισμοῦ. Τότε θὰ εἶτανε ἀληθινὸς καὶ ζωντανὸς ὁ ἀγῶνας. Τότε θὰ εἶχε ψυχὴ, λαύρα, διαφέρο καὶ ἀποτέλεσμα. Ἐνῶ τώρα; Περιμένει καθένος τὰ γερωντικὰ του καὶ τὴν ἀρχαιότητά του, σὰν ἀξιοματικὸς γραμμένος στὴν ἐπετηρίδα μὲ τὴ σειρά, νὰ πάρῃ τὸ χρυσοῦ γαλόνι τῆς φιλολογικῆς του ἀποστρατείας.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ